

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
RESİM BÖLÜMÜ**

RESİMSEL OBJE OLARAK KİTAP

(DİPLOMA PROJESİ KAPSAMINDA HAZIRLANAN ARAŞTIRMA VE UYGULAMA RAPORU)

Hazırlayan:
Eda Nur AYDIN

Yöneten:
Prof. Fevziye EYİGÖR PELİKOĞLU

Erzurum-2023

İÇİNDEKİLER

Sayfa

1.BÖLÜM: ARAŞTIRMA RAPORU

1.1.Sözlü Kültür.....	1
1.1.Mitoloji, Masal, Destan, Efsane, Hikaye	1
1.2.Yazılı Kültür.....	3
1.2.1. Papirüs'ten Matbaa'ya Gelişim Evreleri.....	3
1.3.Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Aktarım; Kutsal Kitaplar.....	7
1.4.Görsel Kültür.....	10

2. BÖLÜM: UYGULAMA RAPORU

2.1. Uygulamanın Yapılış Gerekçesi.....	12
2.2. İçerik ve Biçime Yönelik Saptamalar.....	12
2.3. Uygulamanın Düşünsel Yönü.....	13

RESİMLER.....	13
KAYNAKÇA.....	20
ÖZGEÇMİŞ.....	21

1.BÖLÜM: ARAŞTIRMA RAPORU

1.1. Sözlü Kültür

Kültürün meydana gelmesinde insanın doğayla olan mücadelesinde yarattıkları vardır. Ancak, bireysel deneyimlerin toplumsal bir yapıya yani kültüre dönüşmesini sağlayan olgu ‘ iletişim’dir.

İnsanlar dokunma, görme ve duyma gibi duyularını kullanarak ve yine el-kol hareketleri, jest ve mimikler gibi diğer sözsüz bilgi, duygu ve düşünce paylaşma yöntemleriyle iletişim kurabilirler. Ancak, iletilmek istenilen mesajı en yoğun biçimde ve en az kayıpla aktaran yöntem dili kullanarak, yüz yüze konuşma yoluyla kurulan iletişimidir.

Sözlü iletişim sonucunda oluşan sözlü kültür, toplumun ortak malı olan hazır kalıpların deneyimleri pekiştirecek şekilde biçimlendirilmesiyle oluşur ve metinden yoksun olduğu için de toplum belleğinde yüzyıllarca gelişerek varlığını halkın bilincine yerleştirerek sürdürür.

Walter Ong’un tespitine göre ise; insanoğlunun dünya üzerindeki varlığı 30.000-50.000 yıl öncesine aittir. Buna karşılık ilk yazı 6000 yıl öncesine aittir. Bu çerçevede insanlık tarihinin binlerce yıllık bilgi, deneyim ve tecrübesinin sözlü gelenek vasıtasıyla kuşaktan kuşağa aktarıldığını söyleyebiliriz.

1.1.1. Mitoloji, Masal, Destan, Efsane ve Hikaye

Sözlü kültür, çeşitli tarihi olayların, mitlerin, destanların, masalların ve bunlara benzer edebi, sanatsal eserlerin ve anlatıların masal geceleri, anlatılar vb. yollar ile aktarılmasıdır. Sözlü kültür, erken yaşlardan itibaren kültür öğreniminde büyük rol oynar. Özellikle Çin, Japonya gibi uzak doğu ülkelerinde fazlasıyla etkilidir. Örnek vermek gerekirse Çin’de ejderha masalları, Japonya’da kiraz çiçeği ile ilgili anlatılar görürüz ve çoğunu yazılı olarak bulamayız.

Gerek toplum yönetimi gerek de eğitim hakkında ciddi etkileri olan sözlü kültür öğeleri, birkaç temel başlık altında toparlanabilir, özellikle uzak doğuda geçen Türk destanları ile batıda Yunan destan ve mitolojisi ciddi anlamda farklı olup yaşantıları ile sözlü kültür öğelerinin ilişkisini inkar edilemez bir şekilde açıklar.

Mitoloji; Toplumların tarihi olayları, afetleri, savaşları ve inanışlarını bağladığı çoğu zaman mistik ve doğaüstü öğeleri barındıran anlatılar bütünü olarak tanımlanabilir. Örneğin; Yunan mitolojisi, Roma mitolojisi, Türk mitolojisi vb.

Masal; Özellikle çocuklara anlatılması ile fazlasıyla kullanılan ve bilinen masallar, toplumların değerlerinin değerlendirilip bir mesaj ile harmanlandığı optimist anlatılardır. Örneğin; Hansel ve Gratel, Noel öyküleri, Gumbur Baba vb.

Destan; Toplumun başına gelen önemli olayları, savaşları, afetleri vb. abartma yolu ile anlattığı bir kültür ögesidir. Örneğin; İlyada, Türeyiş, Ergenekon, Odysseia vb.

Efsane; Bir tarihsel gerçeğe dayanmayan, toplumun değerlerini aktaran bir edebi tür olmanın yanında kültürel öğeleri en geniş şekilde aktarabildiğiniz türlerden biridir. Bunun nedeni fazla katı gerçekçilik sınırlarına sahip olmamasıdır. Masal gibi düşünülebilir fakat daha geniş çaplıdır. Yerel özellik gösterdiği için örnek verilmesi zordur. Örneğin; Kız Kulesi efsanesi veya Gözçamuru'nun efsanesi vb.

Hikaye; Gerçeklik payı içerdiğinden dolayı genel olarak gerçek olayları baz alır. Masal gibi anlatıla anlatıla aktarılır.

1.2. Yazılı Kültür

Tarihte yazının ilk kez M.Ö. 3500 yıllarında Sümer rahipleri tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Yazılı Kültür, sözlü kültür döneminden sonra gelmektedir. Sözlü kültürden farklı olarak icada dayandığı için yapaydır; yazı bir teknolojidir. Yazının belirli bir yazarı vardır. Ancak fikir sahibi ile yazıyı kaleme alan aynı kişi değildir her zaman. Yazarın yanında okur önem kazanmaktadır. Bu kültür yazılı metnin önem kazanmaya başladığı bir dönemi ifade eder. Düşünceler, duygular, bilgi ve kültürel değerler sözlü kültürün yanında yazılı kültür aracılığıyla iletilir. Bellek, kâğıt üzerine kayıtlı hale gelmiştir. Göze, görmeye dayalı bu kültürde bireylik önem kazanmaya başlamıştır. Kişi kendi iç dünyasına yönelmektedir. Dil ve anlam artık yerel alana bağlı değildir. İletişim zaman ve mekândan bağımsızlaşmaya başlamıştır. Soyut düşünceye yönelim; çözümlenme ve irdeleme vardır.

1.2.1. Papirüs'ten Matbaa'ya Gelişim Evreleri

Tarih yazı ile başlar. Bilginin gelişimi, birikimi, aktarımı ve yayılması en kolay şekliyle yazı ile sağlanır. Yazı tüm insanlığın ortak belleğidir. Antik Çağ'dan başlayarak

günümüze kadar gelen, bilgi aktarımında en etkili araçtır. Antik Çağ döneminde, bugün modern anlamda kullandığımız kağıtlara rastlamak imkansızdı. Bu nedenle ilk insanlar, ağaç kabuğundan ya da çamurdan yapılmış kaplara, keten bezden kil tabletlere kadar çok çeşitli yere yazı yazabilmişler.

Kil oldukça yumuşak bir yapı olduğundan, kil tabletlere yazı yazmak da gayet mantıklı bir seçimdi. M.Ö. 3. yüzyılda kullanılmış olan kil tabletler günümüze de ulaşmıştır. Çivi yazısını andıran bu tabletleri Asur ve Sümerliler kullanmıştır. Günümüzde Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde Asurlular'dan kalan bu kil tabletleri görmek mümkündür. Bu tabletlerden Babilliler, Asurlular ve Sümerliler kendi uygarlıklarının kütüphanelerini bile oluşturmuşlardır. Ayrıca o dönemde, Ninova ve Babil'de kitap üreten atölyeler de bulunurdu.

Görsel 1. Bilinen en eski yazılı kil tabletler

M.Ö. 3300'lü tarihlere geldiğimizde artık bir çeşit kâğıt olan papirüsü görmeye başlarız. Mısırlılar tarafından icat edilmiş olan papirüs, etkisini M.S. 11. yüzyıla kadar sürdürmüştür. Bir şekilde, uygarlıkların birbirleri ile olan ticari etkileşimleri sonucu diğer toplulukların da tanımaya fırsat bulduğu papirüs, uzun süre etkili bir şekilde kullanılmıştır. Nil Nehri'nin yakınlarında yetişme fırsatı bulan papirüs bitkisinden elde edilen bu kâğıt, dünya üzerinde bulunan en eski kitapların da ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. Papirüs genelde rulo yapılarak kullanılıyordu ve insanların katlayarak, kolayca taşınmasına olanak sağlıyordu.

Mısır'da papirüs kullanılır iken paralel dönemlerde de Çin'de bugünkü kitaplara benzer şekilde ilk kitaplar görülmeye başlanmıştır. İnsanlar çizgiler oluşturarak yazı yazıyorlardı çünkü papirüs gibi ince olmayan ağaç kabuklarına ya da kemiklere yazı

yazmak oldukça zordu. Papirüs'ün elde edildiği bitki yalnızca Mısır'da Nil havzasında yetiştiği için Çin'de o dönemlerde papirüse rastlamıyoruz. Bu nedenle Çinliler kalın ağaç kabuklarını kullanmak zorundaydılar. Bir süre sonra bu ağaç kabukları yetersiz kaldı ve insanlar da oldukça pahalı olan ipeğe yazı yazmaya başladılar.

Görsel 2. Mısır kazılarında hiç bozulmamış papirüs

Papirüsün, Mısır'daki Nil havzasında yetişen bitkiden elde edildiğini ve ancak Mısır ile iletişim halinde bulunabilen uygarlıkların da papirüsten faydalanabildiklerini söylemiştik. Bu noktada papirüs; ağaca, kile, ipeğe ya da keten bezlere göre daha kullanışlı olsa da bulunması bakımından elde etmek oldukça zordu. Grekler papirüsü M.Ö. 7. yüzyıldan M.S. 4.yüzyıla kadar kullanmışlardır.

Papirüsün kullanımını azaldıkça bir başka önemli malzeme ortaya çıkmıştır. Parşömen yani Latince ince deri anlamına gelen membranae, hayvan derisinden elde edilebildiği için coğrafya fark etmeksizin papirüsün tersine hemen herkesin ulaşabileceği bir kâğıt çeşidiydi. Ayrıca papirüse göre daha dayanıklı olan, katlanabilen yırtılmayan ve yıpranmayan bir kâğıt cinsiydi.

Bu nedenle uzun yıllar etkisini kaybetmeden kullanılmıştı. Parşömenin iki yüzüne de yazı yazılabildiğini keşfettiklerinde de artık kâğıtları rulo yapma devri bitmiş ve üst üste eklenebilen sayfalar ile kitapların önü açılmıştı.

Parşömenin ortaya çıkışı ile bugünkü kitapların atası olan kodeksler de karşımıza çıkmaya başladı. Kodeksler, katlanarak bir araya getirilmiş bu şekilde birbirlerine tutturulmuş sayfalardan meydana geliyordu.

İlk başlarda kodeksler bal mumu ile kaplı ahşap malzemelerden yapılıyordu. Parşömenin keşfi ile yaygın biçimde parşömen kodeksler tarih sahnesine çıkmaya başladı. Kodekslerden önce rulo halinde kullanılan kâğıtlardan bahsetmiştik. Kâğıtlar

birbirlerine yapıştırılmak sureti ile uzatılıyor ve tomar halini alana kadar rulo haline getiriliyordu. Kodekslerin ortaya çıkışıyla insanlar arasında tomar ve kodeks kavgası başladı. Tomarı kullanmaya alışmış olan muhafazakar kesim geleneklerini bırakmak istemiyordu. Ancak tomar şeklindeki kağıtları okumak oldukça zordu.

Birbirlerine eklenmiş şekilde neredeyse bir insan boyunu geçen kağıtların sarılı sarılı okunması ve o kağıtlardan bilginin aranması uğraş gerektirecek bir işti ve metin yazılarının sadece ön yüze yazıldığını düşündüğümüzde tomar halindeki rulo kağıtların ne kadar uzun olduğunu hayal etmek hiç zor değil. Bu nedenle kodeksler ciddi anlamda yarar sağlayabilecek bir buluştu. Tomar/kodeks kavgasında kodekslerin galip gelmesinde Hıristiyanların rolü ise büyüktür. Hıristiyanlar, Kutsal Yazılarını kodekslere yazmışlardı. Hıristiyanlar tarafından kullanımı, kodekslerin pratikliği ve ekonomikliği onun yaygınlaşmasına yol açmıştı. Ayrıca kodeksler, Hıristiyan vaizlerin kolayca vaaz vermesini de sağlıyordu.

Modern kitabın ortaya çıkmasını sağlayan kâğıt Çin’de M.S. 1.yüzyılda keşfedilmişti. Çinliler bahsettiğimiz üzere ilk başta ağaç kabuklarından sonra ise oldukça pahalı bir yöntem olan ipekten yararlanmışlardı. Çin’de kâğıdın bulunuşu ile bu zorluklar ortadan kalkacak ve yazı yazma işlemi hem çok daha kolay hem de çok daha ucuz olacaktı. Çinliler kâğıdı çok çeşitli alanlarda kullanıyorlardı. Resim için, ambalaj olarak, tuvalet kâğıdı olarak ya da ev eşyası ve kıyafet yapımında da kullanmışlardı. Kuşkusuz kâğıdın en büyük özelliği, bilginin yazılımı ve aktarımı idi. Bu da, bölgedeki uygarlık düzeyinin diğer uygarlıklardan çok daha yüksek olmasını sağlayacaktı.

Kitabın tarihsel gelişiminde kâğıdın aşama aşama gelişimi kadar matbaanın gelişimi de oldukça önemli bir olaydır. Matbaa ortaya çıkışına kadar kitaplar el yazması şeklindeydi. Hıristiyanlar tarafından kullanılan kodeksler olduğu kadar rulo halinde kullanılan tomar kağıtlar da vardı. Zaman içerisinde daha kullanışlı olan kodeksleri Hıristiyanların kullanmasından dolayı el yazımı kitapların oluşturulması ve basılması işi kilisenin işi haline geldi. Kitap çoğaltma işleri “scriptoirum” adlı yazı atölyelerinde gerçekleşiyordu.

Bütün bir Orta Çağ boyunca kitapların çoğaltım şekli el yazması şeklinde gerçekleşti. Eski Romalılar cilt anlamına gelen bu kitaplara “volumen” diyorlardı. Müslümanların da bu bölge ile olan iletişiminden sonra M.S. 7. yüzyılda kilise

tarafından basılmış olan bu eserler Arapça'ya çevrildi ve çoğaltıldı. Resimde ve mimaride olan değişimler yazı yazma sanatını da etkilemişti. 8.yüzyılın sonlarından itibaren Roman yazı sanatı etkili olmuştu. Bu yazı tipi 11. ve 12. yüzyılda kendini Gotik yazı sanatına bırakmıştı. Gotik yazma sanatı, Roman'a göre daha sıkışık ve dar şekilli idi. 13.yüzyıldan itibaren ise üniversitelerin ortaya çıkışıyla yazı yazma sanatı özgürleşmiş ve kiliseye bağlı olmayan kurumlarda da kendini göstermeye başlamıştı. Hat sanatı, kitap süsleme sanatı, minyatür sanatı da paralel dönemde gelişmişti.

Çinlilerin M.S.1. yüzyılda kâğıdı keşfettiğini söylemiştik. Çinliler tarafından keşfedilen kâğıdın Avrupalılar tarafından da fark edilmesi ve kendi bölgelerine yaymaları dönüm noktalarından biri olmuştur. 751 yılında gerçekleşen Talas Savaşı, bilindiği üzere Çinliler ve Müslümanlar arasında gerçekleşmişti. Müslümanlar tarafından esir olarak alınan bir kısım Çinli'den, kâğıt ve kullanımı öğrenildi. Böylelikle önemli İslam merkezleri olan Bağdat, Şam, Kahire gibi şehirlerde kâğıt üretimi başladı. 12.yüzyıldan itibaren Müslümanların İspanya ve bazı Avrupa bölgelerine geçişiyle, bu sefer kâğıt Avrupalılar tarafından öğrenildi.

Çin'in hem kâğıt hem de matbaa keşfinde öncü olduğunu biliyoruz. Kâğıt gibi matbaa da Çinliler tarafından keşfedilmiş bir diğer buluştu ki ilk kitabın Kuzeybatı Çin'de görülmesi bundandır. Diamond Sutra isimli bu kitap, dini içerikli bir kitaptı ve Buda'nın öğretilerini kapsıyordu. 7 sayfadan oluşan bu kitap, 1990 yılında Taoist bir rahip tarafından Türkistan'daki Bin Buda Mağarası'nda bulunmuştu.

Daha önce Uzakdoğu'da çeşitli şekillerde ilkel bir yolla matbaa keşfedilmişse de 1455 yılında Johann Gutenberg tarafından keşfedilen günümüz matbaasının atası olan matbaa, Avrupa'daki kültürel gelişimi yadsınamayacak şekilde etkilemiştir. Gutenberg, ilk olarak yardımcılarını ile beraber Latince Kitabı Mukaddes'i basmıştır. Bu yıllardan sonra matbaacılık bir iş kolu olarak yükselmiş ve bütün Avrupa'da yayılmıştır. Elbette bu durum, her Avrupalının İncil'i kendi dilinde okumasını sağlamış ve sadece kilise tarafından bildirilen öğretilerin, İncil'den çok daha farklı olduğunun ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bunun sonucu olarak da kiliseye ve onun dayatmalarına başkaldırı, kültürel bilinç ve birikimin oluşması, yayılması yani Rönesans hareketi kendini göstermiştir. Yüzyıllar boyu süregelen kâğıdın formdan forma girerek şekillenmesi ve

bilginin yayılmasının matbaanın bulunuşu ile taçlandırılması, kaçınılmaz bir şekilde Avrupalı halkı bilinçsel düzeyde etkileyecekti.

Matbaanın ortaya çıkışından önce dünyada yalnızca 30.000 kadar kitabın yani el yazmasının olduğu düşünülüyor. Bugün matbaanın bulunuşundan itibaren gelinen nokta ise düşündüğünüz gibi muazzam. Bilginin kayıt altına alınması, insanların farkındalıklarının oluşması, okur-yazar oranının artması, sosyo-kültürel anlamda toplum değişimlerine yol açması bakımından hemen her alanda yaşadığımız dünyayı şekillendiren en değerli şeylerden biri, yazı-kağıt-matbaa üçlüsü. Matbaa, elbette kütüphaneleri de olumlu yönde etkiledi. Matbaa sayesinde kütüphanelerde daha fazla kitap bulunabiliyor, bunlar rahatlıkla basılıyor ve insanlara ulaştırılıyordu. İnsanlığın ortak değerleri olan kütüphaneler, bu gelişmeler sonucu kendini etkin bir şekilde gösterebilmişti. Örnek olarak; 1600'lü yıllarda Viyana'da bulunan Hof Bibliothek Kütüphanesi'nde 10.000 adet olduğu varsayılan kitapların sayısı, 1680 yılında 80.000'e çıkmıştı.

1.3.Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Aktarılanlar; Kutsal Kitaplar

TEVRAT: (Hz. Musa)

İsim anlamı: Kanun, öğretisi.

Diğer adları:Ahd-i Atik, Ahd-i Kadim (eski ahit).

İnsanoğluna indirilmiş ilk kutsal kitaptır, Hz. Musa'ya indirilmiştir. "İsrailoğulları"na yani, Yahudilere indirilmiş kutsal kitaptır, ayrıca İsrailoğulları'na indirilmiş ikinci kitaptır. Hz. Musa M.Ö. 13. Yüzyılda yaşadığından, bu tarihlerde indirildiği düşünülmektedir, İbranice yazılmıştır. Tahrif edilmiş bir kitap olarak bulunuyor.

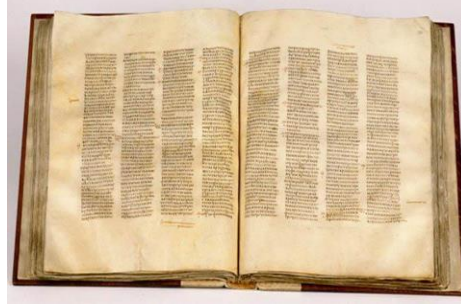
Görsel 3. Altın işlemeli Tevrat

ZEBUR: (HZ. DAVUD)

İsim anlamı: Yazılı şey, kitap.

Diğer adları: Mezmurlar (melodik okunan söz).

İkinci indirilen kutsal kitaptır. Hz. Davut peygambere indirilmiş olup, bazı çıkarımlara göre M.Ö.1000 ila 900'lü yıllarda indirildiği tahmin edilmektedir. Hz. Davut peygamber İsrailoğulları'nın yaklaşık 36 yıl hükümdarlık yapmış bir peygamberdir.

Görsel 4. Zebur

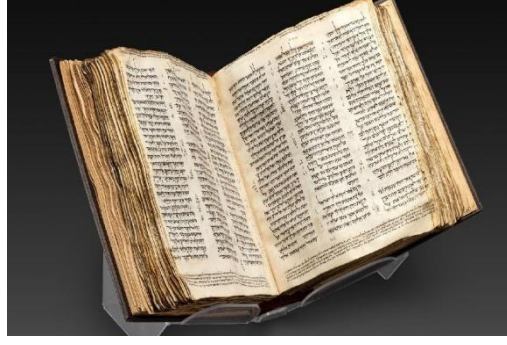
İNCİL: (Hz. İsa)

İsim anlamı: Müjde, öğretici.

Diğer Adı: Ahd-i Cedit (Yeni ahit).

İlahi dinler içinde en çok mensubu olan Hristiyanlar'ın kutsal kitabıdır. Hz. İsa peygambere indirilmiştir. Net olarak bilinmemekle beraber en eski İncil'in M.S. 50. yıllarda yazıldığı bilgisi mevcuttur. Hz. İsa'nın doğum tarihi "0" olarak kabul edilmektedir. Üçüncü indirilen kutsal kitaptır. 4 ayrı kitaptan oluşur, yazan kişilere göre Matta, Markos, Luka ve Yuhanna İncilleridir. Günümüzde İncil'e ek, havarilerden Barnaba tarafından yazıldığı öne sürülen bir İncil'den de bahsedilmektedir. Bu İncil, diğerleriyle uyuşmamaktadır. Barnaba İncili, Tevhit ilkesini kabul etmektedir. Bir orijinal nüshası Paris'te bir prensin kütüphanesinde, diğer bir nüsha da Vatikan papalık kütüphanesindedir. Tahrif edilmiş bir kitap olarak bulunuyor.

Hristiyanlar, Tevrat'a "Ahd-i Atik"(Eski Ahit), İncil'e "Ahd-i Cedit"(Yeni Ahit), Zebur da dahil olmak üzere, hepsini bir arada toplayan büyük kitaba da "Bible" (Kutsal Kitap) denmektedir.

Görsel 5. Dünya'nın en eski ve en eksiksiz İbranice İnci'i

KUR'AN-I KERİM:(Hz. Muhammed)

İsim Anlamı: Okumak, toplamak, bir araya getirmek.

Müslümanların kutsal kitabı olup Hz. Muhammed'e indirilmiş kutsal kitaptır, değiştirilmeyen tek kutsal kitaptır. İndiriliş tarihi M.S. 610'dan başlayıp Hz. Muhammed'in ölüm yılı olan 632'ye dek sürmüştür. Hz. Ebubekir zamanında kitap haline getirilip, Hz. Osman zamanında çoğaltılmıştır. Kur'an-ı Kerim 23 yıl içerisinde ayet ayet, sure sure indirilmiştir. 114 sure ve 6666 ayettir. İlk suresi Fatiha, son suresi de Nas suresidir. Her 20 sayfasına cüz denir, 30 cüzden oluşur.

Görsel 6. Anadolu'nun ilk el yazması Kur'an-ı Kerim'i

“Kutsal kitap” bir dinin esaslarını bildiren kitaptır. Her şeyi ve insanı yaratan Yüce Allah, insanların gereksinimlerine göre gereken bilgileri peygamberler aracılığıyla bildirmiştir. Nelere inanılıp, nasıl ibadet edileceğini, ahlak kurallarını içeren kitap “kutsal kitap”tır. Kutsal kitaplara inanmak, İslam dininde imanın esaslarındandır.

1.3.Görsel Kültür

Aristo yaklaşık 2500 yıl önce beş duyuyu tanımladığında ilk saydığı duyuyu görme idi. Binlerce yıl sonra artık biz ona görsellik diyoruz. Hepimizin bildiği gibi Görsellik: biçim, renk, ton, derinlik, doygunluk, hareket olarak algılansa da beyine hepsi aynı anda

koordineli bir şekilde işlenir. Görselliğin ifade edilmesi ilkel insanların mağara duvarlarını süslemesiyle başladı. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte mağara duvarlarının yerini televizyon, radyo, bilgisayar gibi kitle iletişim araçları aldı. Görselin medyayla birleşmesiyle kültür ve yeni anlamlar ortaya çıktı. İletişim sürecinin yaşanması için en az iki kişi gerekirken görsel iletişim de tek başına da yaşanabilir.

Görsellik karar vermede yazılanların ve sesler ile kıyasladığımızda ciddi bir oranla lider konumdadır.

Günümüzden geçmişe doğru gidildikçe insanlar, iletmek istedikleri mesajı yazılı dile dökmeden önce imgeler aracılığıyla iletişim kurmuşlardır. Bu iletişim sosyal ihtiyaçlar doğrultusunda kurulan bir iletişimdir.

İnsanlığın okuma-yazmasının olmadığı ve çevresiyle ilgili basit bir yaşamı bulunduğu tarih öncesi dönemlerde, imgelerin hep insan eliyle üretildiği ve taş yüzeylere resmedildiği bilinmektedir. Yaklaşık 15 bin yıl önce İspanya Altamira mağarası ya da Lascaux mağarasında bulunan hayvan resimleri büyüsel amaçla kullanılmaktaydı; yani imgelerin, onları doğal ve gerçek güçlere karşı koruduğuna inanılmaktaydı (Gombrich, 1976).

Görsel Kültür, temelde, görsel olanın sosyal yapılanmasıdır. Görülen ve görülmek istenen şeyler, doğal yeteneğin bir parçası değil, sosyal, kültürel ve tarihsel sürecin bir parçasıdır. Görsel kültür sanat tarihini imgelerin tarihine dönüştürür.

Görsel 8. Rafael Catala

Görsel 9. Scott Bridgwood

Görülme yen imgeleri anlamlandırarak somutlaştırır. Bilginin, kimliğin, inançların ve hayal gücünün oluşumu ile süregelen tarihsel ve toplumsal süreçlerle yakından ilgilidir. İnsanların yaşamlarını biçimlendiren düşünceleri ve öyküleri temsil etmesi açısından önemlidir. Aynı zamanda da; “Görsel olan” görülebilen ve estetik bir amacı olan şeydir.

Kültürel olanın en geniş tanımı, ‘görsel kültür’ teriminden de anlaşılacağı gibi, ‘bir grup insanın günlük amaçları ve uygulamaları veya yaşam şekilleri’ ya da ‘birden fazla kimseye anlamlı gelen herhangi bir şey’ olabilir. Örneğin Orta Çağ’daki eserlerde Tanrı kavramı ve dinsel konular abartılı bir şekilde ele alınırken, Rönesans’ta ele alınan konunun insan olduğu ve üslubun daha da sadeleştiği görülür. Bir bakıma sanatın sosyolojik boyutunun irdelenmesidir. Kısaca, bakmak ile görmek arasında ki fark görsel kültürün bilgeliği ile gerçekleşir.

2.BÖLÜM: UYGULAMA RAPORU

2.1. Uygulamanın Yapılış Gerekçesi

Kitap insanların duygu ve düşüncelerini bir sonraki nesillere aktarmak için kullanılan en iyi araçtır, kitap insan için manevi bir gıda olup, bir nesilden diğerine bırakılan manevi bir mirastır. Her dönem kitaba ihtiyaç duyarız, insanlığın varoluşundan bugünüme varlığını devam ettirmiş, her devirde insanlara gerekli dini ve dünyevi bilgileri kendilerine gönderilen peygamberler aracılığı ile insanlara aktarmış ve kitaplar bu bilgilerin kaybolmaması adına var olmuştur.

Kitabın tarihsel gelişimine baktığımız zaman genelde sözlü kültür ve yazılı kültür döneminden günümüze kadar sürekli üçüncü kişilere anlatılarak soyut bir şekilde süregelmıştır. İlk insan ve ilk peygamber olan Adem'den bu yana peygamberlere 104 semavi kitap indirilmiştir. Bunlardan dördü dört büyük kitap olarak bilinmektedir: Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an-ı Kerim.

Tevrat Musa'ya, Zebur Davut'a, İncil İsa'ya, Kur'an Muhammed'e indirilmiştir. Bunlardan Kur'an-ı Kerim hiç değişmeden günümüze kadar ulaşmıştır. İlk zamanlarda yazılan kitapların çoğu yangın, sel, savaş vb. Affetler nedeniyle veya insanların birbirine düşmanlığı sonucu yok olup gittiler. Fakat bilim ve teknolojinin gelişmesine paralel olarak; kitabın şeklinde, hammaddesinde ve içeriğinde çeşitli değişiklikler meydana gelmiştir. Matbaanın icadından önce kitaplar belirli bir gruba hitap ediyordu, ancak matbaanın icadı ve icadından sonra kitap yavaş yavaş insanların hayatına nüfuz etti. Okuryazarlığın artması kitaplara olan ilgiyi ve ihtiyacı da arttırmış oldu. Ve o ihtiyaç o kadar arttı ki teknoloji'nin gelişmesi ile birlikte elektronik kitaplar ve elektronik kütüphaneler oluşturulmaya başladı.

Kutsal Kitapta güneş ve ay hakkında "İşaret olsunlar; dönemleri, günleri ve yılları göstereyinler" ifadesinden dahi anlaşılacağı üzere, soyut olan bir tarihsel süreci veya dönemi temsilen kitap nesnesini (ışık yayan/aydınlatan) resimsel obje olarak kullanmak, kültür tarihi sürecine işaret etmek gereksinimi hissedilmiştir.

2.2. İçerik ve Biçime Yönelik Saptamalar

Diploma projesi kapsamında yapılan bu çalışma, öncelikle, 4 büyük kitaba ilişkin bir yorumsamadır. 4 büyük kitaptan esinlenerek 4 tane tablo yapılmış, bu tablolar

kütüphanedeki bir kitap rafıymış gibi ard arda sıralanmış ve kitap boyutları olduğu gibi aktarılmıştır.

Burda verilmek istenen bir diğer mesaj ise kitap okuma oranı çok düşük bir toplumda yaşamının olumsuzluklarına dikkat çekmek olmuştur. Neden ülkemizde okumaya pek önem verilmiyor? Bunun çok çeşitli sebepleri var. Ekonomik sıkıntılar, kişisel özellikler, insan psikolojisi, baskıcı tutumlar, siyasi zorlular, eğlenmeye ayrılan zamanın eğitime ayrılmaması, bilişsel yetersizlikler vb. gibi sayılabilecek onlarca neden, insanları okuma kültüründen uzaklaştırıyor. Proje bir bakıma insanlardaki kitap okumama alışkanlığını ve kitaba olan ilgisizliği anlamaya ve bu alışkanlığı değiştirmeye yönelik bir çalışma olarak sunulmuştur.

Büyük resme bir bütün olarak baktığımızda, durum bizim için pek de iç açıcı görünmüyor. Kitap okumanın hem birey hem de toplum açısından geliştirici ve değiştirici özelliği göz önüne alındığında bu konuya verilen önemin ve önemine yapılan vurgunun arttırılması gerektiği kolayca anlaşılıyor.

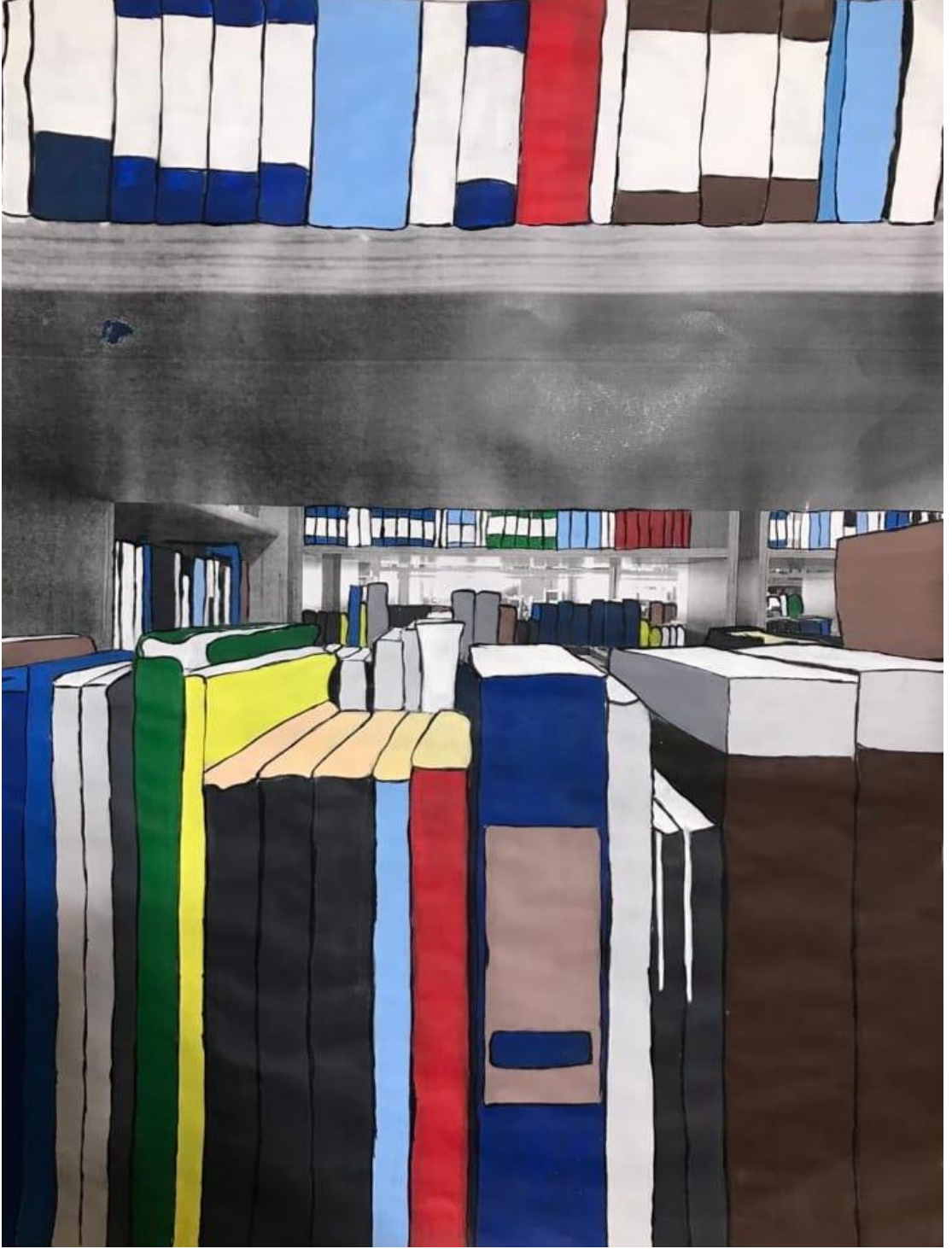
2.3. Uygulamanın Düşünsel Yönü

Tarih yazı ile başlar. Bilginin gelişimi, birikimi, aktarımı ve yayılması en kolay şekilde yazı ile sağlanır. Yazı tüm insanlığın ortak belleğidir. Kitabın tarihsel gelişiminde kağıdın aşama aşama gelişimi kadar matbaanın gelişimi de oldukça önemli bir olaydır. Matbaa ortaya çıkıncaya kadar kitaplar el yazması şeklindeydi. Matbaanın ortaya çıkışından önce dünyada yalnızca 30.000'e kadar kitabın yani el yazmasının olduğu düşünülüyor. Bugün matbaanın bulunuşundan itibaren gelinen nokta ise düşündüğümüz gibi muazzam. Bilginin kayıt altına alınması, insanların farkındalıklarının oluşması, okur-yazar oranının artması, sosyo-kültürel anlamda toplum değişimlerine yol açması bakımından hemen her alanda yaşadığımız dünyayı şekillendiren en değerli şeylerden biri, yazı-kağıt-matbaa üçlüsü. Matbaa elbette kütüphaneleri de olumlu yönde etkiledi. Matbaa sayesinde kütüphanelerde daha fazla kitap bulunabiliyor, bunlar rahatlıkla basılıyor ve insanlara ulaştırılıyordu. İnsanlığın ortak değeri olan kütüphaneler, bu değişimler sonucu kendini etkin bir şekilde gösterebilmişti.

Bu baş döndürücü gelişmeler insanlık tarihinin yapı taşlarını oluşturur. Bugün tarihten bahsedebiliyorsak, bunu yazıya ve onun getirileri olan kâğıt–kitap ve matbaa üçlüsüne borçluyuz.

Bu araştırmalar sonucunda proje sözlü ve yazılı olan kültürü görülen ve görülmek istenen imgeleri anlamlandırarak somutlaştırıp 4 büyük kitabın evrenselliğini ve tarihsel sürecini görsel malzeme kullanarak somut bir şekilde insanlara aktarmış ve göstermiştir.

RESİMLER

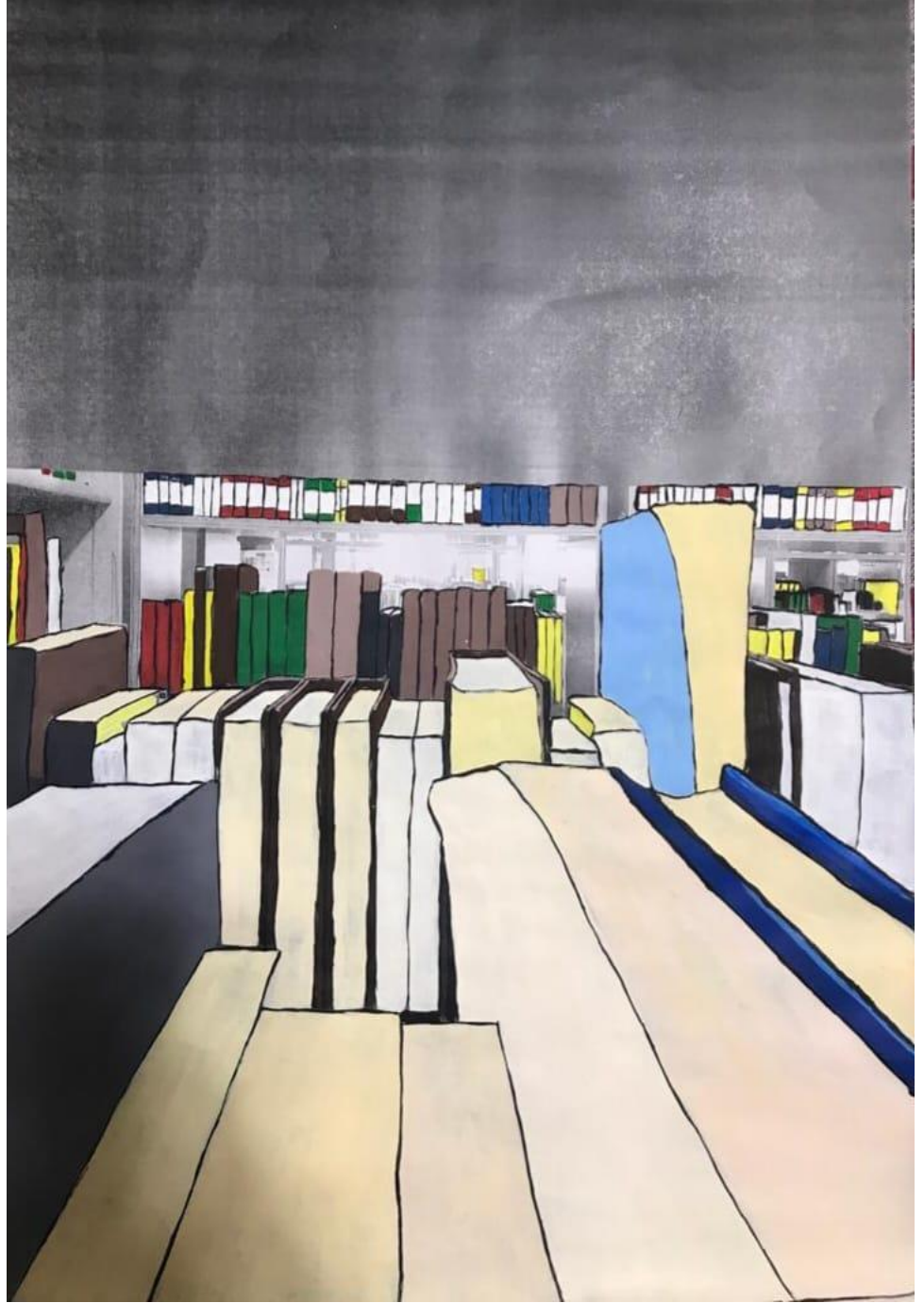
Görsel 10. Eda Nur AYDIN, “Resimsel Olarak Kitap Serisinden I”
k.ü.akrilik (42x29 cm.), 2023

Görsel 11. Eda Nur AYDIN, “Resimsel Olarak Kitap Serisinden II”
k.ü.akrilik (42x29 cm.), 2023

Görsel 12. Eda Nur AYDIN, "Resimsel Objeler Olarak Kitap Serisinden III"
k.ü.akrilik (42x29 cm.), 2023

Görsel 13. Eda Nur AYDIN, "Resimsel Olarak Kitap Serisinden IV"
k.ü.akrilik (42x29 cm.), 2023

KAYNAKÇA

- http://ww4.ticaret.edu.tr/mis/wp-content/uploads/sites/102/2020/03/Sozlu_Kulturden_Dijital_Kulture.pdf
- <https://derstarih.com/sozlu-kultur/>
- <https://prezi.com/ov1puiwtx8lr/gorsel-kultur-nedir/>
- <https://www.kitapvadisi.com.tr/kitabin-tarihi-ve-gelisimi>
- <https://www.haberturk.com/4-kutsal-kitap-isimleri-dinleri-peygamberleri-hakkinda-bilgiler-hbrt-2694899>
- <https://encryptedtbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSjW5rWYTo2anV2hdozVbHlzdXqfUGhJy0Ug&usqp=CAU>
- <https://encryptedtbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTS1zpsvS1WiTR6yeTH4zCE7o91Txm89IYK5A&usqp=CAU>
- <https://trthaberstatic.cdn.wp.trt.com.tr/resimler/1552000/tevrat-aa-1553744.jpg>
- <https://www.islamveihsan.com/wp-content/uploads/2017/04/zebur-702x336.jpg>
- <https://trthaberstatic.cdn.wp.trt.com.tr/resimler/2046000/incil-ih-2046597.jpg>
- <https://trthaberstatic.cdn.wp.trt.com.tr/resimler/1572000/kurani-keri1572521.jpg>
- <https://arkeofili.com/wp-content/uploads/2015/02/ma%C4%9Fara9.jpg>

ÖZGEÇMİŞ

Eda Nur AYDIN (Ağrı / Merkez, 1998)

2005-17- İlk, Orta ve Lise Eğitimini Ağrı 'da tamamladı.

2017-19- Ağrı İbrahim ÇEÇEN Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu Geleneksel El Sanatları Bölümünde Önlisans Eğitimini Tamamladı.

2019-23- Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde Lisans Eğitimini Tamamladı.

Sergiler

2019- “Mezuniyet Sergisi”, Ağrı İbrahm ÇEÇEN Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu, Sergi Salonu.